Wychodzi dwa razy na tydzień

# KORRESPONDENT

przy Gazecie Warszawskiéj

## HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY I ROLNICZY.

DNIA 26 KWIETNIA. № 31 ROKU 1848.

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO
MIKOŁAJA I-go
*Cesarza Wszech Rossji, Króla Polskiego*
&c. &c. &c.
*Rada Administracyjna Królestwa.*

W celu ułatwienia dla ludności miasta Ostrowa, z przeszło 3,300 głów złożonéj a powiększéj części przemysłem i handlem zajętéj, zaopatrywania się w potrzebne artykuły do życia, na przedstawienie Kommisji Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, postanowiła i stanowi:

Art. 1. W mieście Ostrowie, oprócz jednego targu w Piątek, zaprowadzony być ma targ drugi w tygodniu, w każdy dzień Wtorkowy.

Art. 2. Targ takowy ulegać będzie bez wyjątku dotychczas istniejącym lub na przyszłość wydać się mającym przepisom administracyjnym, policyjnym i skarbowym.

Art. 3. Wprowadzenie w wykonanie niniejszego postanowienia i ogłoszenie onego, Kommissji Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych polecamy.

Działo się w Warszawie, dnia $^{2}/_{14}$ kwietnia 1848 roku
Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek (podpisano) *Książe Warszawski*
Dyrektor Główny, Prezydujący w Kommissji Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, Senator Radca Tajny, (podpisano) *A. Storożenko.*
Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *T. Le Brun.*

*Bióro Warszawskiego Ober-Policmajstra.*

Przy zaprowadzeniu miar i wag, roporządzoném zostało w punkcie 11 instrukcji z dnia 16 grudnia 1818 r. przez b. Kommissje Rządową Spraw Wewnętrznych i Policji wydanéj, aby z powodu iż wagi i miary nadwerężają się przez częste używanie, takowe, co lat trzy przez władze miejskie sprawdzane i opłata za tę czynność taryfą przepisana uiszczaną była; gdy zaś przepis ten ostatecznie w roku 1845 był dopełniony, ponowienie więc wykonania onego w roku bieżącym przypada. Z uwagi jednak, że nowe miary i wagi Rossyjskie od d. 1 maja 1849 r. w użycie wprowadzone być mają, Kommissja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, reskryptem z dnia 29 marca (10 kwietnia) r. b. rozporządziła: iżby sprawdzenie i ostęplowanie dotąd używanych wag i miar w roku bieżącym dokonane było, lecz aby nie narażać handlujących na uciążliwość opłat od ostęplowania takowych, które tylko na roczny a nie trzechletni jak dawniéj przeciąg czasu służyć będą, opłata w trzeciéj części kwot taryfą oznaczonych ma być pobieraną. W skutku zatém takowego rozporządzenia, Biuro Warszawskiego Ober-Policmajstra zawiadamia o tém kupców i handlujących, z nadmienieniem, że weryfikacja czyli sprawdzanie wag i miar opatrzenie ich nowym stęplem, rozpoczyna się w urzędzie wag i miar w Ratuszu czynności swe odbywającym, z dniem 19 kwietnia (1 maja) r. b. i trwać będzie przez miesięcy dwa; że tymczasem wszyscy handlujący i komisanci, jak równie piwowarzy do posiadania beczek przepisanéj miary i stęplem urzędowym zaopatrzonych obowiązani, winni są posiadane wagi i miary w powyższym celu do tegoż urzędu w oznaczonym czasie nadesłać, gdyż po upływie tego terminu, to jest po dniu $^{18}/_{30}$ czerwca r. b., wszelkie wagi i miary nowym stęplem nieocechowane, skonfiskowane będą, a posiadacze onych, na karę policyjną skazani zostaną.

## O POLEPSZENIU GOSPODARSTWA WŁOŚCIAŃSKIEGO.

(Dokończenie.)

### CZTERNASTY WIECZÓR.

Łąki są powszechnie niżéj, aniżeli pola orne położone, i dla tego już z przyrodzenia mokrzejsze, zarastają tedy trawą którą na siano sprzątają. Ziemia łąk jest; 1, glina iłowata, albo glinka, jak np. w nizinach, a na wyżynach pomiędzy wzgórzami składającemi się z ziemi podobnéj. Wydają one sprzęt znaczny, pierwsze przedewszystkiem, gdy wolne są od powodzi i zamulenia piaskiem. Łąki w wyżynach są szczególniéj żyzne z powodu napływu ziemnych rozpuszczonych części z pól oraz i mierzwy.—2. Łąki piaszczyste, skoro tylko dostatek mają wilgoci lub też w miarę potrzeby zlewane, wydają dobre siano.

3. Jeżeli zaś łąka z czystego iłu się składa, a przytém za nisko położona i za mokra, wydaje trawę nie dobrą, którą bydło chyba w przypadku wielkiéj potrzeby, jednakże z szkodą dla zdrowia, je.

W małych posiadłościach, i nawet na wielu większéj objętności, bywają powszechnie łąki źle sprawiane, pomimo, iż li tylko im jakiekolwiek jeszcze istnienie swe zawdzięczają. Znaczna liczba gospodarstw trzypolowych utrzymuje się tylko z użytku łąk, aże te całkiem zaniedbane, więc corocznie bardziéj nikczemnieją, a pod względem takim w końcu całe gospodarstwo podupada. Najgłówniejszą zasadą, na jakiéj się ulepszenie i udoskonalenie gospodarstwa rolnego opiera, jest zasiew i pielęgnowanie roślin pastewnych. W gospodarstwach, w których już postęp poczyniono, mierzwią pod zasiew wyki, sieją koniczynę na ziemi żyznéj; i dla czegóż łąk nie mierzwić? Niektórzy włościanie używają swych łąk za pastwiska, a późniéj koszą je jednorazowo. Że mierzwa bydła się pasącego niejakie skutki wywiera, uczy doświadczenie; ale ileż to z mierzwy téj niknie nadaremnie? mnóstwo krówek (czarnych chrabąszczyków) rzuca się na uronioną mierzwę i trawi ją aż do suchych cząstek drewnych, spożywa węglik, a woda i powietrze pochłaniają ostatek. Bydło wyjada powszechnie trawę aż do samych korzeni, a niekiedy zjada nawet i same korzenie lub wyrywa je, i wydeptuje powłokę trawy, szczegól-

niéj w czasie mokrości, tak dalece, iż na późniéj nie odrasta. To nie jest właśnie sposób należyty do użyznienia łąk; trzeba one również, jak ziemię orną podorywać i mierzwić, a do tego najlepiéj użyć mierzwy ziemią prześcielanéj. Nie potrzebują wprawdzie łąki tak sutego nawozu, a to z téj przyczyny, iż trawa niedojrzałą się kosi, zatém mniéj wycieńcza ziemię i również nie potrzeba łąk często umierzwiać, lecz tylko tedy, gdy rychlejsza mierzwa już działać zaprzestanie, inna się nawozi. Użyta na łąki mierzwa wprawia całe gospodarstwo w całkiem inne poruszenie i jest właśnie środkiem ku zaczęciu i zaprowadzeniu lepszego gospodarowania. Łąki umierzwia się równymże co i ziemię orną sposobem; najkorzystniéj jednak używa się do tego gnojówki gnijącéj przez 4 do 6 tygodni. Mierzwa składana z końskiéj, marglu i kwaśnoiłowatéj ziemi, jest łatwa do rozrzucania i szczególniéj na łąki użyteczna. Jeżeli kto chce na ulepszenie łąk popiołu, gipsu lub wapna użyć, powinien przedewszystkiem je osuszyć, gdyby jeszcze osuszonemi nie były. Gips działa szczególniéj na wybijanie się koniczyny i wyki; wapno i popiół wytępiają mech, i dla tego też nawóz nawet i piasku nie zawadzi. Przed i podczas zimy nie należy na łąki mierzwy nawozić, szczególniéj gdy one woda oblewa, albo gdy znaczne spady czyli ścieki ma. Mierzwy słomiastéj nie wywozi się na łąki, gdyż nietylko że się myszy w niéj gniezdżą, ale i trawa nawet wątlejszą wzrasta, i nie wytrwała na przymrozki, gdy słomę z niéj, jakto powszechnie bywa, znów na słańsko się zgrabia. Łąki, które na wiosnę woda oblewa należy dopiero po sprzęcie siana mierzwić. Przy koszeniu trawy należy na to uważać, aby grzebienie nie pozostawały. Za dobréj pogody idzie sianokos bardzo od ręku; i skoro trawa posieczona, przetrząsa się starannie. Z rana posieczone trawa, i jak wspomniono, poroztrząsana, około 4-téj godziny po południu zgarnia się na duże pokosy, a przed słońca zajściem w małe kopeczki; zaś dnia następującego, skoro rosa opadnie, rozrzucają się znów takowe, po południu należy siano przewrócić, a pod wieczór w kópki o trzy razy większe, niż pierwsze, zgarnąć. Dnia trzeciego postępuje się podobnie, z tą tylko różnicą, że zupełnie uschłe siano zaraz w duże kópy się ustawia i zwozi. Tym sposobem sprzątnione siano jest zielone i przyjemnego zapachu. Jest także i taki sposób sprzątania siana, że się trawa skoszona pozostawia w pokosach, potém przewraca i leży na stronie odwrotnéj; a tak z dwóch stron uschłe roztrząsa się i zgarnia po zupełném uschnięciu w kópy. Tym sposobem zebrane, nie jest tak zielone, i przez zbytnie wyschnięcie traci na żywności. W czasie słotnym nie porusza się trawy w pokosach, jak tylko raz po raz wznosi takowe, aby w ziemię wbite nie były; zaś z wody na miejsca suche się wynosi; a skoro tylko pomyślna nastąpi pogoda, rozrzuca czyli roztrząsa, a wnet wysycha. Siano łączne sposobem jak z wyki usposobione sprzątać, doświadczyłem po dwa razy; lecz deszcz, osobliwie w tym jednym roku, prawie nieustannie przez trzy tygodnie padał, ugodził mi właśnie na roztrząśnione siano po uprażeniu go, przezco wiele utraciło z cząstek pożywnych, a jednak bydło je chętnie zjadało. Ale czy w sposób rzeczony ono sprzątać, czy też zielone sposobić, lepiéj jest, doświadczenie którego niezaniedbam, rozstrzygnąć to powinno.

Siano składając do miejsca jakiego, należy ono mocno utłaczać, tak aby je powietrze przejmować nie mogło bo gdzie tylko powietrze do niego dostęp ma, tam zaraz pleśnieje. Z tego względu pokrycia słomiane składów siana są lepszemi, aniżeli z dachówek. Wyziewy bydlęce nie powinny mieć dostępu do siana, albowiem czynią je bydłu obmierzłém.

Łąki można w potrzebie rozmaicie ulepszać. Jeżeli za mokre, należy one przez wybicie rowów osuszyć; albo też wiercąc, zbadać czy się pospód piasek znajduje, a jeżeli tak jest tedy należy świdrem ziemnym powywiercować przestwory aż do pokładu piaskowego, a tak piasek ściągnie wodę z powierzchni. Suche zaś łąki zlewają się, skoro rzeczka jaka, lub też jezioro porę do tego nastręczają. Murszate łąki mchem pokryte, ulepszają się nawozem piasku lub marglu piaskowego. Kretowiny należy rokrocznie porozrzucać i ziemię z nich równo poroztrząsać.

Co się zaś pastwisk dotycze, to właściciele małych posiadłości całkiem ich zaniechać powinni, i starać się koniecznie o zaprowadzenie paszy stajennéj.

Jeżeli zaś kto ziemię miałką posiada którąby się przez ciągłą orkę w ulotną zamienić mogła, to natenczas pastewniki czyli pastwiska, lecz tylko dla owiec poczynić i wydzielić należy. Zaś dla bydła rogatego należy koniecznie paszenie stajenne zaprowadzić, do czego pomocą zasiew szparglu niejaka część łąk. Lecz samo się ma rozumieć iż natedy z łąkami inaczéj się obchodzić jak dotąd należy.

PIETNASTY WIECZÓR.

W okolicy naszéj jest jeszcze w większéj części gospodarstwo trzypolowe w używaniu, i tylko większych posiadłościach i dobrach płodozmian zaprowadzono, rzadko przecież u posiedzicieli posad małych. Gospodarstwo trzy polowe natenczas tylko w sile należytéj czyli dobrym stanie utrzymaném być może, gdy stósownie do ziemi ornéj, trzecią część liczby mórg całéj przestrzeni łąk posiada; aże ugorowanie do uprawy ziemi dokładnéj sposobność nastręcza, może tym sposobem piękny być urodzaj; gdzie jednakowoż, jak to zwykle bywa, stosónek łąk do ziemi ornéj znacznie pomniejszy, tam tylko z trudnością gospodarstwo takie utrzymać się zdoła, i corocznie więcéj podupada. Aby temu zapobiedz, niepozostaje tedy nic więcéj jak tylko część niejaką ziemi na zasiew paszy obrócić, a to w stosunku do ilości łąk, mniéj lub więcéj. Żaden kawałek ziemi nie powinien leżeć bezużytecznie, wyjąwszy gdyby ziemia bardzo ciężka być miała, natenczas co 6 do 8 lat ugorować powinna. Na wszelkich innych rodzajach ziemi, piasku nawet lekkiego nie wyjmując, który raz po raz na pastwisko się pozostawia, sadzić należy warzywa się obsypujące, jakimi są ziemniaki, bób, rzepa, ćwikieł, kapusta, i siać rzepak i rzepiki. Uprawa pod sadzenia i siewy te w rzędy, jako i obchodzenie się z nimi, starczy dostatecznie za ugorowanie. Zauważano, iż zboże źdźbłowe po źdźbłowem siane, nie udaje się; zaś po koniczynie, wyka, bób, a po kartoflach jarzyna źdźbłowa dobrze się obradzają; tedy zaprowadzono zasiew na przemianę, zboża strąkowego i źdźbłowego, i ztąd wzięto nazwę „gospodarstwa płodozmiennego.“ Użytek z takiego sposobu gospodarowania jest następujący:

1. Żaden kawałek ziemi nie zostanie bezużytecznie odłogiem, i tylko nader ciężka ziemia pozostawia się tędy i owędy ugorem, a zaś i najlepsza używa się na pastwisko, a tym sposobem nie wyjałowia i przez obsiewanie siewem traw wstrzymuje od zamienienia na ulotny czyli powiewny piasek.

2. Nie ujmując ziemi pod zasiew zboża potrzebnéj, a jednakże znacznie więcéj zbiera się paszy aniżeli w gospodarstwie trzypolowém, gdzie w przejściu do płodozmianu powszechnie rzeczona ujma następuje.

3. W skutek zapasu paszy można więcéj trzymać, i silniejszego dobytku, a zatém ziemię lepiéj uprawić.

4. O wiele więcéj zdobywa się nawozu dawnym sposobem gospodarowania, zatém i lepsze zboże.

Zasady, podług których się gospodarstwo płodozmienne zaprowadza, są następujące: zamiast coby podług trzypolowego gospodarstwa ugór bezużytecznie leżał, obsadza się kartoflami, bobem, rzepą, ćwikłą, a gdy na późniéj nawóz się pomnoży, obsiewa się roślinami olejnemi (olejowemi), których częste obrabianie i sprawianie w czasie rośnienia, należycie za ugorowanie starczy. Pod warzywa i rośliny te mierzwi się suto; a po ich sprzęcie następuje albo zasiew jarzyn źdźbłowych to jest gdy tenże sprzęt późno nastąpił, jak np. sprzęt kartofli, lub też w przypadku odwrotnym, zasiew zimowy.

Zasiew po zasiewie zbóż źdźbłowych nigdy nie powinien następować, raczéj nim takowy przypadnie, winny go uprzedzić zasiewy koniczyny, wyki, grochu, lub roślin olejnych. Ażeby koniczyna dobrze się obrodziła, powinna na czystéj i dosadnéj ziemi bydź sianą, powszechnie łącznie z zbożem źdźbłowem, które się na dobrze umierzwionéj ziemi po wykopkach ogrodowin sieje. Jeżeli koniczyna tylko na dwuletnią paszę siana, należy w drugim roku tylko ją raz zsiec, a drugi porost przyoruje się wcześnie, aby ziemia skruszeć mogła, a potém z siew zimowy następuje. Na samę tylko koniczynę nie na-

leży się przy pasieniu na stajni i oborze ze wszystkiém spuszczać, raczéj i inną téż pastwę przy tém siać należy, np. wykę, która się po sprzęcie zimowego zasiewu (na koniczysku, sieje. Po wyce na paszę zieloną i siano sprzątnionéj następuje siew zimowy. Pod zboża źdźbłowe nie mierzwi się, raczéj pod rośliny pastewne. Jeżeli ziemia zbyt miałka, tedy jest niebezpieczno ciągle ją pługiem przewracać, należy więc tak urządzić, aby kilka wydziałów jéj na pastwiska pozostawić, przyczém trzeba i tę mieć zasadę, aby ziemię w żyzności jeszcze będącą, celem ustalenia, nasionami traw posiewać. Następstwo płodów czyli zasiewów powinno stosownie do różności ziemi być rozmaite, i zawisło koniecznie na wyborze stosownym, gdyż wiele sprawia niedogodności i trudności coraz nowe podziały i wydziały stanowić i przeznaczać.

P ł o d o z m i a n czyli n a s t ę p s t w o p ł o d ó w.

*Na ziemię żwirową czyli drzastwiatą.* 1. Szpargiel na mierzwę gliną iłowatą potrząsaną; kosi się na paszę świeżą i siano. 2, żyto, 3, pastwisko, 4, pastwisko, 5, tatarka, mierzwa z gliną iłowatą, 6 żyto. Albo: 1. Kartofle na mierzwę, 2 jarka, 3 pastwisko, 4 pastwisko, 5 żyto, 6 szpargiel na mierzwę, 7 żyto, 8 pastwisko.

*Na ziemi piaszczystéj.* 1. Szpargiel pod mierzwę, 2 żyto z koniczyną białą i trawami, 3 pastwisko, 4 pastwisko. Na końcu czerwca szpargiel do przyorania na mierzwę, 5 żyto, 6 kartofle na mierzwę, 7 jarka.

*Na piasku gliniastym.* 1. Wyka na mierzwę z prześciołką ziemi iłowatéj, 2 żyto, 3 koniczynę do wypasienia, 4 owies, 5 kartofle pod mierzwą, 6 jarka, 7 koniczyna na pastwisko, 8 żyto. Albo: 1. Kartofle na mierzwę, 2 jęczmień, 3 koniczyna na pastwisko, 4 żyto, 5 groch na mierzwę, 6 żyto.

*Na piasku marglowatym.* 1. Groch na mierzwę ziemią iłowatą przetrząsaną, 2 żyto, 3 czerwona koniczyna, 4 owies, 5 wyka na mierzwę, 6 żyto. Albo: 1. Kartofle na mierzwę, 2 jęczmień, 3 koniczyna, 4 żyto, 5 szpargiel na mierzwę, 6 żyto.

*Na piasku iłowatym.* 1. Proso na mierzwę ziemią marglowatą przetrząsaną, 2 żyto, 3 koniczyna, 4 owies, 5 wyka na mierzwę, 6 żyto Albo: 1. Kartofle na mierzwę, 2 owies, 3 koniczyna, 4 żyto 5 groch na mierzwę, 6 żyto, 7 tatarka.

*Na glinie.* 1. Kartofle na mierzwę ziemią iłowatą przetrząsaną, 2 jęczmień, 3 koniczyna (gips), 4 żyto, 5 wyka na mierzwę, 6 żyto, 7 groch na mierzwę, 8 żyto. Albo: 1. Wyka na mierzwę, 2 żyto, 3 koniczyna, 4 koniczyna, 5 owies, 6 rzepak na mierzwę, 7 żyto, 8 owies.

*Na glinie marglowatéj.* 1. Bób lub groch pieszy na mierzwę ziemią iłowatą przetrząsaną. Osypywanie, 2 pszenica, 3 koniczyna, 4 żyto, 5 wyka na mierzwę, 6 pszenica. Albo: 1. Kartofle na mierzwę, 2 jęczmień, 3 koniczyna, 4 pszenica, 5 rzepak na mierzwę, 6 pszenica. Albo: 1. Wyka na mierzwę, 2 pszenica, 3 koniczyna, 4 żyto, 5 kartofle na mierzwie, 6 jęczmień, 7 groch, 8 owies, 9 Bób lub groch pieszy ogrodowy; obsypywanie, 10 pszenica. Albo: 1. Żółtak na mierzwę, 2 pszenica, 3 wyka zielona na siano ścięta, 4 żyto, 5 kartofle na mierzwę, 6 jęczmień.

*Na glinkę.* 1. Bób lub groch na mierzwę piaskiem iłowatym przesypywaną. Obsypywanie, 2 pszenica, 3 koniczyna, 4 owies, 5 wyka na mierzwę, 6 pszenica. Albo: 1. Rzepak na mierzwę. Kopcowanie, czyli obsypywanie, 2 pszenica, 3 koniczyna, 4 żyto, 5 bób lub groch przez obsypywanie, 6 pszenica, 7 owies. Albo: 1. Zupełne ugórowanie na mierzwie, 2 rzepak, 3 pszenica, 4 koniczyna, 5 koniczyna, jedno cięcie. Uprawa ugórowa, 6 żyto, 7 wyka na mierzwę, 8 pszenica. Albo: 1 kartofle na mierzwę, 2 owies, 3 koniczyna, 4 koniczyna. Uprawa ugórowa, 5 pszenica, 6 bób lub też groch p. obsypywane, 7 pszenica. Albo: 1 groch na mierzwę, 2 pszenica, 3 kartofle na mierzwę, 4 owies, 5 koniczyna, 6 pszenica, 7 wyka na mierzwę, 8 żyto, 9 owies.

*Na ziemi marglowatéj.* 1. Kartofle na mierzwę z przesypem ziemi iłowatéj, 2 jęczmień, 3 koniczyna, 4 pszenica. Albo: 1. Tatarka na mierzwę, 2 pszenica, 3 koniczyna, 4 owies, 5 bób lub groch pieszy na mierzwę, 6 pszenica. Albo: 1. Rzepak na mierzwę, 2 pszenica, 3 groch, 4 owies, 5 wyka na mierzwie, 6 pszenica. Albo: 1. Żółtak na mierzwie, 2 koniczyna, 3 pszenica, 4 wyka na mierzwę, 5 pszenica, 6 owies.

*Na ziemi iłowatéj.* 1. Kartofle na mierzwie, 2 jęczmień, 3 koniczyna na pastwisko, 4 tożsamo, 5 owies. Albo: 1. Konopie na mierzwie, 2 jęczmień, 3 koniczyna na paśnik, 4 koniczyna, 5 koniczyna, 6 orkisz, 7 owies. Albo: 1. Rzepik (latowy) na mierzwę, 2 owies, 3 groch, 4 konopie na mierzwie, 5 orkisz, 6 zasiew traw na paśnik, 7 tożsamo, 8 owies.

Oprócz gospodarstwa płodozmiennego są jeszcze i inne sposoby użytkowania z ziemi; i tak gospodarowanie na sposób holsztyński obraca większą część roli na pastwiska dla bydła, a mniejszą pod zasiewy; podczas gdy gospodarujący na sposób meklemburski przeciwnie postępują.

Ziemię orną jeszcze w sile płodnéj będącą obsiewa się podług sposobu holsztyńskiego trawami, i zamienia tak na pastwisko. Jednakże na pastwisku najpłodniejsze części mierzwy giną; i dla tego to gospodarstwo płodozmienne w połączeniu z pasieniem stajenném jest najlepszém; bo mierzwy nie traci, sposobi ją w najlepszy sposób i dostarcza tym miejscom rolnym, które jéj właśnie potrzebują, nie wycieńcza ziemi bynajmniéj, owszém użyznia do najwyższego stopnia. Pasienie stajenne, z którém płodozmian zawsze połączony być powinien, jest to trzymanie dobytku przez rok cały w stajni, oborze i owczarni, który za lata koniczyną, wyką, szparglem, połączonemi z suchem sianem i słomą się pasie, skoro tylko taki krok postępu w tém się uczyni, iż zasób z roku na rok się przechowa; karmią zaś zimową na tedy jest siano z koniczyny, wyki, szparglu i łączne, jako téż kartofle, marchew i t. d. Karmienie stajenne i tę ma przed wygonem na pastwisko zaletę:

1. Z mierzwy bydlęcéj nic się nie utraca, obrzucając ją ziemią, i wszystka mierzwa, którąby przez wygon bydła na pastwiska uroniono została, powiększa jéj zasób na składzie.

2. Doświadczenie nauczyło, że połowa ziemi służącéj na pastwisko pastewnemi roślinami obsiana, dostatek pastwy wydaje, a zaś druga połowa pod inne zasiewy użytą być może.

3. Zasiew roślin pastewnych zostawia się tak długo do użytku, jak długo najwięcéj paszy wydaje, a szczególniéj z względu tego, że się zawsze na umierzwionéj ziemi sieje.

4. Bydło przez rok cały zawsze dobrą zaopatrywane paszą, podczas gdy na pastwisku często głodu przymierać jest zniewolone.

## MAŚLNICA ATMOSFERYCZNA.

*(z Journal Mensuel d'Agriculture).*

Biskup Derry wynalazł maślnicę atmosferyczną. W miejsce wcale nie naukowego postępowania, dziś będącego w użyciu do wyrabiania masła, dokonywa tego działania przeprowadzając przez śmietanę szybki strumień powietrza, za pomocą pompy powietrznéj bardzo zręcznie pomyślanéj. Powietrze przechodzi rurką szklanną przymocowaną do pompy powietrznéj a sięgającą prawie do samego dna maślnicy. Maślnica sama jest cynowa, wstawiona w cylinder także cynowy, który można napełnić wodą ciepłą dla nadania śmietanie stosownéj temperatury. Pompę wprawia się w działanie za pomocą korby, któréj poruszenia daleko mniéj utrudzają niżeli robota masła zwyczajnym sposobem. Wynalazek biskupa Derry nietylko jest szczęśliwém zastosowaniem nauki do ważnéj gałęzi domowego gospodarstwa, ale ma nadto rzeczywistą wartość pod względem praktycznym. Mleko nie jest kłócone biciem mechaniczném, jak w pospolitéj maślnicy; tylko kwasoród z atmosferycznego powietrza wchodzi w ściste zetknięcie z śmietanką, i tworzy przez to z materją masłową prawdziwą kombinację, która przeobraża w masło całą tę zasadę w śmietanie się znajdującą.

W doświadczeniu tego przyrządu, po kręceniu korbą przez godzinę minut 55, 45 litrów śmietany wydały 12 kilogramów i 250 gramów masła. (z 45 kwart blisko 25 funtów).

Za te cyfry odpowiedzialność ciąży angielski dziennik *Farmers magazine*, z którego wyjęliśmy co poprzedziło o nowym sposobie wyrabiania masła za pomocą pompy powietrznéj. Fakt ten zdał nam się godnym wspomnienia, lubo wysoka cena tego rodzaju przyrządu przypuszczać każe, iż tak wyrabiane masło drożéjby wypadło.

## WIADOMOŚCI HANDLOWE.

### *Zboże.*

*Londyn 14 kwietnia.* Pogoda o któréj w ostatniém naszém doniesieniu wspomnieliśmy, niedługo trwała. W zeszłym tygodniu wiele deszczu spadło i robót w polu nie można było tak spiesznie poprowadzić, jak tego życzećby należało, szczególniéj przy nadzwyczajném spóźnieniu. Szkody jednak dla już dokonanéj części obsiewu nie są wielkie. Ponieważ zaś niesłychać skarg o wysiewach ozimych, przeto na uwadze to tylko mieć trzeba, że nie wszystkie ku temu przeznaczone grunta, jarzyną obsianemi być będą mogły.

W skutek demonstracji chartystów powstały między kupcami zbożowemi obawy, ale rychło przeminęły i żadnego szkodliwego wpływu na interesa nie wywarły. Przecież ostatnie wiadomości z Hamburga donoszą, że wskutek wojny o Szleswig i Holsztyn, żegluga przez Sund zamkniętą być może, a z tém połączą się trudności dla okrętów pod niemiecką flagą żeglujących. Jeżeli ta wiadomość potwierdzi się, w takim razie, dowozy spodziewane z portów morza Baltyckiego, zdrożeją, z powodu podniesionego frachtu i opłaty assekuracyjnéj, a oprócz tego z przyczyny większego ryzyko, znacznie zmniejszyć się mogą. Właśnie płynące tu lub do wyładowania gotowe ładunki zboża, zaassekurowanemi zostały przeciw niebezpieczeństwu wojny za wysokie praemium. Doszła nas także wiadomość, że wykonanie wielu zawartych już kontraktów odroczono i polecenia zakupów dalszych odwołano. Ponieważ w takim razie kommunikacja z portami morza Baltyckiego aż do przywrócenia pokoju, tylko przez Angielskie okręta utrzymywaną być może, przeto należy się spodziewać, że wypadek ten wywołać winien podwyższenie cen tutejszych, albowiem Angielscy właściciele ziemscy, przy braku konkurencji rozleglejszéj, bezwątpienia będą się mocno trzymać w cenie. Mniemanie to i ta okoliczność jeszcze popiera, że niskie ceny na tutejszych targach nie pozwalają na korzystny przywóz z Ameryki ani z portów południowéj Europy. Jakkolwiek więc dzisiejsze okoliczności rozwinięciu większéj działalności handlowéj nie są sprzyjające i możemy jednakowóż zaprawdo-podobne uważać polepszenie w szczególnéj naszéj gałęzi handlowéj, to jest w zbożu. Od kilku dni zresztą objawia się lepszy stan na tutejszych targach. Tutaj na Mark-Lane w Poniedziałek, z powodu zgromadzenia Chartystów, mało interesów zrobiono. We Środę objawiła się przecież większa ochota do kupna pszenicy, a dziś wyborowe gatunki Angielskie płacono cokolwiek wyżéj. Pokup obcéj pszenicy nie był wielki, albowiem właściciele jéj trzymali się z pięknym towarem wysokiéj cenie, licząc na rychłe w podniesienie tejże. Białą pszenicę płacono po 56 szyl. kwarter (zł. 44 gr. 20 korzec); czerwoną 47 do 53 szyl. kwarter (od 37 zł. gr. 20 do zł. 42 gr. 10 korzec).

## KURS GIEŁDY BERLINSKIÉJ.

| Dnia 22 kwietnia 1848 roku. PAPIERY. | żądają Tal. | płacą Tal. |
|---|---|---|
| Rossyjskie Inskrypcje w Certyf. Hamb. 4% | — | — |
| Rossyjsko-Angielska Pożyczka 5% | — | 78 |
| Polskie Obligacje Skarbu 4% | 42 | — |
| „ Listy Zastawne | — | — |
| „ Listy Zastawne nowe | 77 | — |
| „ Obligacje Udziałowe | — | 77 |
| „ Obligacje 500 złotowe | — | — |
| Certyfikaty B. P. na Oblig. cząst. lit. A. 300 zł. 5% | 54 | — |
| lit. B. 200 „ | — | — |
| procentowe „ | — | — |

## ŚREDNIE CENY ŻYWNOŚCI NA TARGACH WARSZAWY I PRAGI.

Dnia 21 Kwietnia r. b.

| | OD RS. | KOP | DO RS. | K. |
|---|---|---|---|---|
| Żyta korz. 4 ćw. | 3 | 1½ | | |
| Pszenicy ditto | 3 | 85½ | | |
| Grochu polnego | — | — | | |
| „ cukrowego | — | — | | |
| Fasoli. . . . | — | — | | |
| Gryki. . . . | — | — | | |
| Jęczmienia . . | 3 | 7½ | | |
| Owsa. . . . | 1 | 70— | | |
| Mąki pszen. pr. | 5 | 60— | | |
| „ ordynarnéj | 6 | 15— | | |
| „ żytn. pytlo. | 4 | 65— | | |
| „ gryczanéj | — | — | | |
| Kaszy jaglannéj. | — | — | | |
| „ grycz. zw. | — | — | | |
| „ drobnéj. | — | — | | |
| „ jęcz. perło. | — | — | | |
| „ „ ordyn. | 3 | 97½ | | |
| Siana cet. 100 f. | — | 54— | | |

| | OD RS. | K. | DO RS. | KOP |
|---|---|---|---|---|
| Słomy c. 100 f. | — | 26½ | — | — |
| Siana fura 1 k. | 2 | 5— | 3 | 15— |
| „ „ 2 k. | 3 | 15— | 5 | 2½ |
| Słomy fura zw. | 1 | 5— | 2 | 55— |
| Drzewa sos. s. | 7 | 44— | | |
| Wół dobry. | 38 | 75— | 59 | 40— |
| „ średni. | 28 | 50— | 37 | 80— |
| „ lichy. | 21 | 60— | 28 | — |
| Cielę. . . | 1 | 35— | 3 | 90— |
| Baran. . . | — | — | — | — |
| Wieprz dobry. | 15 | — | 21 | 50— |
| „ średni. | 11 | 50— | 14 | — |
| „ lichy. | 8 | 10— | 10 | 50— |
| Masła funt. | — | 18½ | — | — |
| Słoniny „ | — | 12½ | — | — |
| Kartofli korzec | 1 | 83— | — | — |
| Okowity garn. | — | — | — | — |
| Szumówki gar. | — | — | — | — |

Sprowadzono na targ Pragski z Cesarstwa Rosyjskiego wołów sztuk 122 z różnych miejsc królestwa sztuk 162 ogółem wołów sztuk 284 wieprzy 75 cieląt 1363 baranów — z tych zakupili rzeźnicy tutejsi na konsumcję miasta wołów sztuk 222 wieprzy i cielęta wszystkie

## KURS GIEŁDY WARSZAWSKIÉJ.

| Dnia 25 kwietnia 1848 roku. | | ŻĄDAJĄ R. sr. | ŻĄDAJĄ kop. | DAJĄ R. sr. | DAJĄ kop. |
|---|---|---|---|---|---|
| **1. WEXLE.** | | | | | |
| Berlin 100 talarów | 2 M. | — | — | 98— | 10— |
| Gdańsk 100 talarów | 2 M. | — | — | 97— | 20— |
| Hamburg 300 b. m. k. | 2 M. | — | — | | — |
| Londyn funt sterlin. | 3 M. | — | — | 6 | 78— |
| Lipsk 100 talarów | 2 M. | — | — | — | — |
| Moskwa 100 rub. sr. | 1 M. | — | — | — | — |
| Petersburg ditto. | 1 M. | — | — | 101 | — |
| Paryż 300 franków | 2 M. | — | — | — | — |
| Wiedeń 150 złr. | 2 M. | — | — | — | — |
| Wrocław 100 talarów | 2 M. | — | — | 97— | 80— |
| **2. MONETY.** | | | | | |
| Rosyjskie Imperjały | | — | — | — | — |
| Holender. dukaty nowe | | — | — | — | — |
| ditto stare ważne | | — | — | — | — |
| Frydrychsdory Pruskie | | — | — | — | — |
| Rossyjskie assygnaty | | — | — | — | — |
| Austrjackie bilety bankowe za 150 złr. | | — | — | — | — |
| **3. PAPIERY.** | | | | | |
| Obligi Skarbowe za 100 rs. | | — | — | — | — |
| „ „ „ 4% rs. | | — | — | — | — |
| Listy zastawne nowe białe daw. bez kup. (*) | | — | — | 13— | 90— |
| „ „ nowe za 100 | | — | — | — | — |
| Obligacje udziałowe na 300 złp. | | — | — | — | — |
| Obligacje cząstkowe na 500 złp. | | — | — | — | — |
| Certyfikaty Banku lit. B na 200 złp. | | — | — | — | — |
| Serje wylosow lit. na — złp. | | — | — | — | — |
| Dowody Kom. Centr. Likw. złp. 100 | | — | — | — | — |

Wartość kuponu kop. 20⅛